

Nr 535

Av herr Carlsson, Eric, m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 61, angående statsbidrag till lärarbostäder m. m.

I proposition nr 61 framlägges förslag till avvecklingen av tjänstebostadssystemet för folkskolans lärare. Förslaget grundar sig på av lärarbostadsutredningen framlagt betänkande samt på av riksdagen fattat principbeslut om tjänstebostadssystemets avskaffande.

I propositionen framlägges *dels* förslag om statsbidrag i vissa fall för anskaffande av lärarbostäder inom det obligatoriska skolväsendet, *dels* ock förslag om regler för avvecklingen av tjänstebostadssystemet, som avses skall ske under en 5-årsperiod med början den 1 oktober 1960.

Den föreslagna förenklingen av statsbidragssystemet liksom av kontrollen i fråga om uppförande av bostäder till vilka statsbidrag kan erhållas är att hälsa med tillfredsställelse.

Vad som däremot inger betänkligheter är förslaget om att bostadsordningens nuvarande bestämmelser om storleken av bostäder skall ersättas med en »glidande» skala mellan 70—125 m² som egnahemslånebestämmelserna innebär. Betänkligheterna däremot grundar sig därpå att den nuvarande bostadsordningen klart anger *dels* bostadens golvyta, *dels* också genom klassificering efter standard och belägenhet vilket hyresvärde vederbörande bostad betingar. Även om den nuvarande ordningen för hyressättningen i regel *ej* ger »täckning för produktionskostnaderna» har den dock sådana fördelar med sig, att principen *ej* bör överges. För såväl skolstyrelse som lärare måste det alltid vara värdefullt att veta vilken klass bostaden har samt vilket hyresvärde bostaden betingar. Detta gäller inte minst när lediga tjänster utannonseras och ombyte av lärare sker. Det här framlagda förslaget kommer säkerligen att bli en källa till irritation i fråga om *dels* bostadens standard, *dels* vad som är rimligt hyresvärde med avseende på produktionskostnaden samt vilken hyra som kan erhållas med hänsyn till belägenheten av bostaden. Av propositionen framgår också att man är medveten om dessa svårigheter.

Av propositionen framgår också, att ett avskaffande av »tjänstebostadstvånget» ändock innebär »skyldighet» för kommunen att anskaffa bostad. Att kunna tillhandahålla bostäder är som regel nödvändigt om man skall erbjuda dugande och kompetenta lärare. Av olika remissyttranden bl. a. från skolstyrelser liksom från skolöverstyrelsen, med den praktiska erfarenhet som där finnes, framgår att den nuvarande ordningen på bostadsområdet underlättat för landsbygdsskolorna att erbjuda lärare. Under sådana förhållanden bör bo-

ställsordningen i den delen bibehållas, enär den garanterar läraren bostad, men även skyldighet att bebo bostaden, vilket för kommunen är av betydelse.

Förslaget att statsbidrag till byggande av lärarbostäder *ej* bör utgå om skolan ligger inom ett avstånd av fyra km farbar väg från tätbebyggt område måste man ställa sig mycket tveksam till. Det är värdefullt att någon av lärarna, helst tillsynsläraren, bor vid skolan, bl. a. med hänsyn till samarbetet skola—hem, men också för att skolan bättre skall fylla uppgiften som kulturfrämjande faktor i bygden. Ur kommunalskattesynpunkt bör också beaktas värdet av att lärarna bor i den kommun där de har sin tjänst. I lärarbostadsutredningen framhölls, att bristen på lärarbostäder *ej* får användas som påtryckningsmedel för nedläggning av skolor. Det framlagda förslaget får inte bli ett medel för att lärarna skall »tvingas» att bo i tätorter. Av den anledningen bör denna gräns om fyra km kunna reduceras till två km.

Ett upphävande av boställsordningen medför också andra problem. Fortfarande finns i anslutning till befintliga skolor åtskilliga lärarbostäder i samma byggnadskropp. Att hyra ut dessa bostäder till annan än lärare skulle i många avseenden medföra speciella problem. I propositionen har påpekats att hyran för bostad skall baseras på produktionskostnaderna, så att bostadsinnehavaren inte indirekt beredes en extra löneförmån. Boställsordningens bibehållande innebär att viss »förmån» beredes som kompensation för »tjänstebostadstvånget». Erforderliga uppjusteringar bör här kunna vidtagas i samband med ändringar i den allmänna hyresmarknaden.

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställs,

att riksdagen vid sin behandling av proposition nr 61 måtte

A) besluta

- 1) att avslå Kungl. Maj:ts proposition om att avveckling av tjänstebostadssystemet nu skall beslutas,
- 2) att tjänstebostadssystemet skall bibehållas under ytterligare en tätortsförteckningsperiod (5 år),
- 3) att statsbidrag till uppförande av bostäder för folkskolans lärare må utgå med oförändrade belopp, samt

B) beakta vad i motionen i övrigt anförts.

Stockholm den 15 mars 1960

Eric Carlsson

Sven E. Sundin

Ivan Svanström